

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Vojtěcha Šimíčka a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobce **E. P.**, zastoupeného JUDr. Lubomírem Poláchem, advokátem se sídlem Frýdek-Místek, Zámecké nám. 42, proti žalované **České správě sociálního zabezpečení**, se sídlem Praha 5, Křížová 25, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 13. 11. 2003, č. j. 21 Cad 79/2003 - 18,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II.** Žalované **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Kasační stížností podanou v zákonné lhůtě žalobce jako stěžovatel napadá rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 13. 11. 2003, č. j. 21 Cad 79/2003 - 18, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 24. 4. 2003, č. 480 928 418, zamítajícimu jeho žádost o starobní důchod pro nesplnění podmínek ust. § 31 a § 32 odst. 3 zákona č. 155/1995 Sb. (dále též „zákon“).

Krajský soud vyšel z názoru, že žalobce, který se narodil 28. 9. 1948 dosáhne důchodového věku pro nárok na starobní důchod podle § 29 zákona č. 155/1995 Sb. dne 28. 9. 2010 a pro nárok na starobní důchod před dosažením důchodového věku podle § 31 odst. 1 téhož zákona dne 29. 9. 2007. Za nerozhodnou označil krajský soud skutečnost, že žalobci byly soudem svěřeny do výchovy dvě děti. Právní úpravu spočívající v jiných podmínkách nároku na starobní důchod mezi muži a ženami shledal odpovídající Listině základních práv a svobod, a proto nepřerušil řízení a nepodal žalobcem uplatněný návrh na zrušení ust. § 31 a § 32 zákona č. 155/1995 Sb.

Stěžovatel v kasační stížnosti namítá nezákonnost rozsudku krajského soudu spočívající v nesprávném posouzení právní otázky podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., neboť soud nesprávně vyhodnotil jeho tvrzení a právní argumentaci ohledně porušení čl. 1 Listiny základních práv a svobod a o rozporu ust. § 32 zákona č. 155/1995 Sb. s ústavním zákonem. Zvýhodnění žen, které vychovávaly děti ve srovnání s muži vychovávajícími děti nelze považovat jen za určité zvýhodnění v rámci obecného režimu, protože všichni pojištěnci by měli mít stejné postavení. Obecný režim z uvedeného zákona vyplývající je v rozporu se zásadou rovnosti garantovanou ústavním zákonem. Rozdíl mezi mužem a ženou vychovávajícími dvě děti není rozdílem, který by odůvodňoval rozdílné výhody důchodového zabezpečení, konkrétně rozdílné hranice pro odchod do starobního důchodu. Ustanovení § 31 a § 32 zákona č. 155/1995 Sb. diskriminují muže oproti ženám a takový neodůvodněný stav nerovnosti je v rozporu s čl. 1 Listiny základních práv a svobod. Krajský soud proto měl v souladu s ust. čl. 95 odst. 1, 2 Ústavy, § 64 odst. 3 zákona č. 182/1993 Sb. a § 109 odst. 1 písm. c) o. s. ř. řízení přerušit a předložit Ústavnímu soudu návrh na zrušení citovaných ustanovení. Z těchto důvodů stěžovatel navrhuje zrušení napadeného rozsudku krajského soudu a vrácení věci k dalšímu řízení, pokud Nejvyšší správní soud návrh na zrušení diskriminačních ustanovení sám nepodá.

Žalovaná v písemném vyjádření ke kasační stížnosti uvedla, že proti rozsudku krajského soudu nemá žádné námítky, nepodává bližší vyjádření a navrhuje „aby odvolací soud rozsudek krajského soudu potvrdil“.

Nejvyšší správní soud posuzoval důvodnost kasační stížnosti v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.). Kasační stížností jsou uplatněny důvody podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. spočívající v tom, že soud nesprávně posoudil ústavnost zákona užitého správním orgánem při rozhodnutí o jeho nároku na starobní důchod a nepřerušil řízení a nepředložil věc Ústavnímu soudu.

K tomu ze spisu zjistil, že stěžovatel podal dne 25. 3. 2003 žádost o starobní důchod podle § 31 zákona č. 155/1995 Sb. a připojil k ní kopii rozsudku Okresního soudu ve Frýdku-Místku z října 1982 (den nečitelný), sp. zn. 15 Ca 260/81, jímž bylo rozvedeno jeho manželství a nezletilé děti Denisa (nar. 1977) a Barbora (nar. 1978) svěřeny do jeho výchovy. Z osobního listu důchodového pojištění vyplývá doba pojištění 29 roků a 300 dnů. Proti těmto skutkovým zjištěním stěžovatel nevznáší žádné námítky. V žalobě, stejně jako při jednání krajského soudu, zdůraznil výchovu dvou nezletilých dětí, diskriminační právní úpravu a navrhl předložení věci Ústavnímu soudu.

Žádost stěžovatele byla posuzována podle zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, který v § 28 stanoví, že pojištěnec má nárok na starobní důchod, jestliže získal potřebnou dobu pojištění a dosáhl stanoveného věku, popřípadě splňuje další podmínky stanovené v tomto zákoně. Podle § 29 písm. a) zákona má pojištěnec nárok na starobní důchod, jestliže získal dobu pojištění nejméně 25 let a dosáhl aspoň věku potřebného pro vznik nároku na starobní důchod (dále jen "důchodový věk"). Důchodový věk podle § 32 odst. 1 písm. a) zákona činí u mužů 60 let, u žen je pod písm. b) diferencovaně stanoven ve vztahu k počtu vychovaných dětí, v případě výchovy dvou dětí na 55 let. To za situace pokud pojištěnci dosáhli tohoto věku do 31. prosince 1995, další ustanovení určují věkové hranice pro případy dosažení věkových hranic v období od 1. 1. 1996 do 31. 12. 2006 (odst. 2) a po tomto datu (odst. 3). Krajský soud sice poukazuje na ust. § 32 odst. 2 zákona, ovšem správně při výpočtu vychází z nároku odvozeného z ustanovení odst. 3 cit. ustanovení. Je zřejmé, že žalobce, který se narodil 28. 9. 1948 podmínky důchodového věku stanoveného

pro muže nedosahoval. Před dosažením důchodového věku je nárok na starobní důchod upraven v ust. § 30 a § 31 zákona, u stěžovatele přicházela v úvahu možnost upravená v § 31 odst.1 zákona, ovšem, ani tyto podmínky nesplnil (doba pojištění nejméně 25 let a současně nejvýše tři roky do dosažení důchodového věku).

Právě úpravu obsaženou v ustanovení § 31 a § 32 považuje žalobce za diskriminační pro muže, neboť u nich není zohledněna výchova dětí.

Nejvyšší správní soud proto zkoumal, zda je dán důvod k přerušení řízení podle § 48 odst. 1 písm. a), § 120 s. ř. s. a k předložení návrhu Ústavnímu soudu podle čl. 95 odst. 2 Ústavy. Pokud by se jednalo o neústavní právní úpravu, byl by tento postup na místě v řízení o kasační stížnosti i za předpokladu, že by tak měl učinit již krajský soud v předchozím řízení. Ústavnímu soudu je na místě věc předložit dojde-li soud k závěru, že zákon, jehož má být při řešení věci použito, je v rozporu s ústavním pořádkem.

Podle čl. 1 Listiny základních práv a svobod jsou si lidé mj. rovni v právech. Podle čl. 30 odst.1 Listiny má každý právo mj. na přiměřené hmotné zabezpečení ve stáří. Jak vyslovil Ústavní soud v nálezu ze dne 21. ledna 2003, sp. zn. Pl. ÚS 15/02, *rovnost je kategorie relativní, jež vyžaduje odstranění neodůvodněných rozdílů. Zásadě rovnosti v právech dle článku 1 Listiny je proto třeba rozumět tak, že právní rozlišování v přístupu k určitým právům nesmí být projevem libovůle, neplyne z ní však závěr, že by každému muselo být přiznáno jakékoli právo. Rovněž mezinárodní instrumenty o lidských právech a mnohá rozhodnutí mezinárodních kontrolních orgánů vycházejí z toho, že ne každé nerovné zacházení s různými subjekty lze kvalifikovat jako porušení principu rovnosti, tedy jako protiprávní diskriminaci jedněch subjektů ve srovnání se subjekty jinými. Aby k porušení došlo, musí být splněno několik podmínek: s různými subjekty, které se nacházejí ve stejné nebo srovnatelné situaci, se zachází rozdílným způsobem, aniž by existovaly objektivní a rozumné důvody pro uplatněný rozdílný přístup. Zákonodárce má určitý prostor k úvaze, zda takové preferenční zacházení zakotví. Musí přitom dbát o to, aby zvýhodňující přístup byl založen na objektivních a rozumných důvodech (legitimní cíl zákonodárce) a aby mezi tímto cílem a prostředky k jeho dosažení (právní výhody) existoval vztah přiměřenosti.*

V mezích tohoto názoru Nejvyšší správní soud nahlížel na rozhodná právní ustanovení. Neshledal důvod k pochybnostem o ústavnosti § 31 zákona, neboť ten jednotně pro obě pohlaví stanoví podmínky nároku na starobní důchod před dosažením důchodového věku a nezakládá nerovný přístup ke hmotnému zajištění ve stáří. Některé skutečnosti jako doba pojištění či dosahovaný výdělek jsou běžnými skutečnostmi odrážejícími se v těchto nárocích.

Jinak ovšem Nejvyšší správní soud uvážil o ustanovení § 32 zákona, upravujícím důchodový věk, a to rozdílným způsobem pro muže a ženy, u žen pak dále ve vztahu k počtu vychovaných dětí. Proto podal dne 20. 10. 2004 Ústavnímu soudu podle § 48 odst. 1 písm. a) s. ř. s. (když použití namítaného ustanovení § 109 o. s. ř. je zde vyloučeno) návrh na zrušení tohoto ustanovení jako diskriminačního ve vztahu k mužům, kteří výchovou dětí naplnili stejné podmínky, za nichž jsou ženy zvýhodňovány.

Ústavní soud nálezem ze dne 16. 10. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 53/04 podaný návrh zamítl. Ustanovení § 32 zákona č. 155/1995 Sb. seznal souladným s Ústavou i Listinou základních práv a svobod a existující nerovnost za odpovídající rozumným důvodům a legitimním cílům. (Blíže viz citovaný nález).

Za tohoto stavu, kdy rozhodnutí žalovaného odpovídalo právnímu předpisu, který nebyl orgánem k tomu povolaným shledán neústavním, nelze vytýkat jakékoliv pochybení krajskému soudu, který ze zákona vycházel.

Nejvyšší správní soud tedy neshledal tvrzené kasační důvody, a proto kasační stížnost podle § 110 odst.1 s. ř. s., poslední věty, jako nedůvodnou zamítl.

O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1, 2 (§ 120) s. ř. s., když neúspěšnému stěžovateli právo na náhradu nákladů nepřísluší a ohledně žalované ustanovení o náhradě nákladů úspěšnému účastníkovi řízení neplatí; proto jí právo nebylo přiznáno.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 20. listopadu 2007

JUDr. Miluše Došková, v. r.
předsedkyně senátu

Za správnost vyhotovení:
Kateřina Krejčí